

foto's Olaf van der Geest

STUDENTENARTIKEL

Honden als beschermers van schaapskuddes

— Olaf van der Geest (student Van Hall-Larenstein, Velp)

Honden worden al sinds mensenheugenis gebruikt om schaapskuddes tegen wolven en andere rovers te beschermen. Maar hoe kun je honden bij een kudde bange schapen zetten zonder dat er problemen ontstaan? Hoe verloopt de ontwikkeling van een hondenpup tot een efficiënte schapenverdediger? De mogelijke terugkomst van de wolf in Nederland roept de vraag op of het ook hier mogelijk is om honden te gebruiken om schapen te beschermen. In de Duitse deelstaat Brandenburg, rondom Berlijn, is hier al ervaring mee opgedaan.

> Om te beginnen: niet alle honden zijn goede beschermhonden. Er worden speciale rassen gefokt die de juiste eigenschappen hebben om als kuddebeschermer te functioneren. De honden moeten betrouwbaar zijn, oplettend en de schapen voldoende bescherming geven. Die eigenschappen zijn deels genetisch van aard maar deels ook verkregen door training. Een oplettende hond raakt gehecht aan de schapen en zal ze “als familie zien”. Beschermend gedrag is nodig om op te treden tegen de aanwezigheid van indringers, bijvoorbeeld wolven.

Puppies

Puppies van beschermhonden (we gebruiken de term ‘beschermhond’ omdat de term ‘waakhond’ meestal geassocieerd wordt met honden die een huis of erf bewaken) bezitten al gedeeltelijk de juiste eigenschappen, maar deze moeten wel verder ontplooid worden. Deze dieren moeten worden opgevoed als werkdier en niet als huisdier. De beste pup daarvoor is een pup die geboren is tussen de schapen. Anders moet de pup zo snel mogelijk, liefst binnen acht weken, bij de schapen geplaatst worden. Op deze manier kan de pup zich hechten aan de schapen. Het is belangrijk dat de puppies fulltime bij de schapen blijven. Te veel contact met mensen en andere honden (behalve een oudere beschermhond) is ongewenst. Verkeerd gedrag moet direct gecorrigeerd worden. Hierbij valt te denken aan vluchtgedrag of ruige omgang met schapen (jachtbewegingen, bijten, uittrekken van wol). De beschermhond moet leren het hekwerk te respecteren, en er dus nooit overheen springen.

Volwassen hond integreren

Als de hond na ongeveer twee jaar klaar is om een schaapskudde te beschermen, kan deze bij een schaapskudde worden ingezet. De hond is dan volledig gewend aan schapen en zal direct zijn beschermende rol op zich nemen. Dat gewend zijn geldt wellicht niet voor de schapen: schapen zien de hond in eerste instantie als een bedreiging. Bij het integratieproces is het dan ook belangrijk om drie aspecten in het oog te houden: de schapen, de hond en de omgeving. Deze componenten hebben invloed op de acceptatie en dus het succes van de integratie van de hond met de schapen.

Verschillende schapenrassen reageren anders op de aanwezigheid van honden. Vleesrassen zijn bijvoorbeeld over het algemeen rustiger dan (niet gescheperde) schapenrassen die ingezet worden voor de begrazing van bijvoorbeeld natuurterreinen. De samenstelling van de kudde is ook van belang. Een moederschaap met lammeren is meer beschermend van aard en hierdoor afstandelijker tegenover honden. Rustige honden zijn belangrijk voor een goede integratie in een schaapskudde. Deze eigenschap is niet verbonden aan een specifiek ras. In een rustige omgeving wennen schapen sneller aan beschermhonden. Maar de schapen moeten er wel aan wennen dat de honden optreden tegen eventueel gevaar.

Het integratieproces

Het integratieproces moet goed worden voorbereid. Het beste is om met één hond te beginnen, en vervolgens precies dezelfde methode voor een eventuele tweede hond te gebruiken. Belangrijk is dat de hond niet over de afstering springt bij het binnengaan van het terrein.

Vervolgens wordt er met de hond aan de lijn rustig langs de afstering gelopen waarbij goed gelet moet worden op de reactie van de schapen. Zijn ze nieuwsgierig of angstig? Het is belangrijk om in te spelen op het gedrag van de schapen: rustig lopen en het contact tussen schapen en hond niet forceren. Als de schapen interesse tonen, kan de hond worden losgelaten. Dit kan binnen een uur zijn, maar ook pas na drie dagen. Als de hond van de lijn is, moet goed bekeken worden hoe de schapen verder reageren. Afhankelijk van de gemoedstoestand van de schapen moet de hond ‘s nachts worden aangelijnd. In het begin zullen de schapen altijd angstig zijn, maar dit wordt na verloop van tijd beter.

Beschermhonden in Nederland

Beschermhonden hebben hun waarde in andere landen al bewezen. Ze beschermen de kudde niet alleen tegen de wolf, maar ook tegen aanvallen van honden en vossen. Bij een elektrisch raster zijn waakhonden goed in te zetten. Voorbijgangers komen niet binnen dit raster, maar de waakhonden reageren er wel op door intimiderend gedrag en luid geblaf. Het is dus noodzaak om de omgeving te informeren over aanwezigheid van de beschermhond. Met de juiste beschermhond kan schade worden voorkomen. En een beschermhond heeft nog een ander effect: de beleving van de terugkomst van de wolf wordt door de honden beter zichtbaar.<

Meer informatie: ‘Livestock guarding dogs. Integrating livestock guarding dogs into a new livestock herd’

olafvandergeest@gmail.com

Pyreneese berghond tussen schapen.

Voorlichtingsbord voor passanten.

